

โครงการศึกษาคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูป

มะม่วงเป็นไม้ผลเมืองร้อนที่สามารถปลูกได้ผลดีในทุกภาคของประเทศไทย สำหรับบนพื้นที่สูงภายใต้การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีหลายพื้นที่ที่มีการปลูกมะม่วง ได้แก่ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป่า ปางแดงใน อ.เวียงแก้ว อ.ปงค่า อ.วังใต้ อ.น้ำแ่ง อ.น้ำแ่วง อ.น้ำเค็ม แม่ฮ่องสอน แม่สลอง ห้วยเขย่ง และคลองลาน มีเกษตรกรรวมมากกว่า 230 ราย ส่วนพันธุ์มะม่วงที่ปลูกมีหลายพันธุ์ ได้แก่ แก้ว โชคอนันต์ เขียวมรกต สามฤดู เป็นต้น แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเหล่านี้หรือบางรายสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ค่อนข้างต่ำ คือ เฉลี่ยประมาณ 3-5 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากเกษตรกรไม่มีการจัดการสวนทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ นอกจากนี้ แต่ละพื้นที่ไม่ทราบพันธุ์และจำนวนต้นมะม่วงที่แน่นอนทำให้ไม่ทราบศักยภาพการผลิตของแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน จึงไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อหาตลาดหรือต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง จากการสำรวจความต้องการมะม่วงของกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2557 ทำให้ทราบลักษณะมะม่วงที่ตลาดแปรรูปต้องการพันธุ์ ปริมาณที่รับซื้อ และแหล่งรับซื้อผลผลิต ในปี พ.ศ. 2558 นี้เป็นการสำรวจและคัดเลือกต้นมะม่วงในพื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. เพื่อให้ได้ต้นที่มีลักษณะผลตรงกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการศึกษาคุณลักษณะและคุณสมบัติของน้ำและเนื้อมะม่วงพันธุ์ที่คัดเลือกที่เหมาะสมในการแปรรูปมะม่วงในรูปแบบต่างๆ สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาและคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูป คัดเลือกต้นมะม่วงแก้วในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงที่เหมาะสมในการแปรรูป ดำเนินการในพื้นที่ 3 แห่ง คือ ห้วยเป่า และปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ และปงค่า อ.สันติสุข จ.น่าน ทั้ง 3 พื้นที่มีน้ำหนักเฉลี่ยของผล 247.1, 230.35 และ 235.18 กรัม ตามลำดับ ซึ่งมีน้ำหนักตามความต้องการของตลาดต้องการ คือ 200-300 กรัม และมีปริมาณผลผลิตต่อต้นเฉลี่ย 29.39, 28.85 และ 17.00 กิโลกรัมต่อต้น ตามลำดับ สำหรับต้นมะม่วงแก้วที่ให้ผลที่มีน้ำหนักมากและมีปริมาณผลผลิตต่อต้นสูงที่ห้วยเป่า คือ ต้น H-7 H-8 H-9 และ H-10 ที่ปางแดงใน คือ ต้น PDN-4 PDN-6 และ PDN-7 และที่ปงค่า คือ PK-2 และ PK-4

2. การทดสอบการแปรรูปมะม่วงที่ได้จากการคัดเลือกพันธุ์ เมื่อนำผลผลิตผลจากห้วยเป่าและปางแดงในนำไปแปรรูปเป็นมะม่วงหยี และผลิตผลจากปงค่านำไปแปรรูปเป็นมะม่วงจี๊ดจี๊ด ผลการทดสอบคะแนนความชอบของผู้ทดสอบชิมที่มีต่อคุณภาพทางด้านประสาทสัมผัสในเรื่องลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบโดยรวมของมะม่วงหยีจากต้น H-8 (ห้วยเป่า) มีคะแนนความชอบสูงสุด ขณะที่ผลผลิตจากต้นของพื้นที่ปางแดงในและปงค่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างวิธีการ (ต้น)

ผลผลิตที่สำคัญ

- ข้อมูลลักษณะของมะม่วงเพื่อการแปรรูปที่ตลาดต้องการ ข้อมูลแหล่งรับซื้อและแหล่งแปรรูปผลิตผล พันธุ์ และปริมาณที่ต้องการในแต่ละช่วงเวลาของแต่ละพื้นที่ของเขตภาคเหนือตอนบน
- พันธุ์มะม่วงสำหรับการแปรรูปที่เหมาะสมบนพื้นที่สูง (ห้วยเป่า ปางแดงใน และปงค่า)

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนบน และลุ่มน้ำน่าน มีข้อมูลแหล่งรับซื้อผลิตผล พันธุ์และช่วงเวลาตลาดต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการปลูกมะม่วงสร้างรายได้
- มีสายพันธุ์มะม่วงแก้วที่มีคุณสมบัติที่ดีในการแปรรูปที่สามารถนำไปขยายพันธุ์ต่อไปได้

ภาพการศึกษาคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูป